

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos švietimo ir
mokslo ministro 2011 m. liepos 1 d.
įsakymu Nr. V-1197

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS KURTIESIEMS IR NEPRIGIRDINTIESIEMS BRANDOS EGZAMINO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvių kalbos ir literatūros kurtiesiems ir neprigirdintiesiems brandos egzamino programos (toliau – Programa) paskirtis – apibrėžti brandos egzamino (toliau – Egzaminas) tikslus, struktūrą ir turinį. Lietuvių kalbos ir literatūros kurtiesiems ir neprigirdintiesiems brandos egzaminas yra mokyklinis.

2. Programa parengta vadovaujantis šiais dokumentais:

2.1. Lietuvių kalbos ugdymo bendrojo lavinimo programas vykdančiose mokyklose 2010–2014 metų strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V-2455 (Žin., 2011, Nr.2-56);

2.2. Bendrojo lavinimo ugdymo turinio formavimo, vertinimo, atnaujinimo ir diegimo strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V-2455 (Žin., 2011, Nr.2-56);

2.3. Vidurinio ugdymo bendrosiomis programomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. V-269 (Žin., 2011, Nr. 26-1283).

3. Programa skirta visų mokyklų, kuriose vykdoma bendrojo ugdymo programa, XI–XII klasių mokiniams, turintiems klausos sutrikimų, jeigu jie mokėsi pagal Vidurinio ugdymo lietuvių kalbos ir literatūros kurtiesiems ir neprigirdintiesiems bendrąją programą, lietuvių kalbos mokytojams, egzamino užduoties rengėjams, mokinių tėvams.

4. Lietuvių kalbos ir literatūros kurtiesiems ir neprigirdintiesiems brandos egzaminas yra privalomas.

5. Programos struktūra:

5.1. egzamino tikslas;

5.2. mokinių gebėjimų grupės;

5.3. egzamino matrica;

5.4. egzamino užduoties pobūdis;

5.5. egzamino vertinimas;

5.6. egzamino reikalavimai (priedas).

II. EGZAMINO TIKSLAS

6. Egzamino tikslas – įvertinti įgytą komunikavimo ir kultūrinę kompetencijas:

6.1. patikrinti ir įvertinti, kaip mokiniai, turintys klausos sutrikimų, geba suvokti grožinį ir negrožinį tekstą;

6.2. įvertinti mokinių gebėjimą parašyti rišlų argumentuotą tekstą, laikantis taisyklingos kalbos reikalavimų;

6.3. įvertinti kiekvieno mokinio pasiekimų lygį pagal nustatytus kriterijus.

III. MOKINIŲ GEBĖJIMŲ GRUPĖS

7. Ugdydamiesi komunikavimo ir kultūrinę kompetencijas, mokiniai įgyja žinių, gebėjimų ir nuostatų. Nuostatos egzamine nevertinamos.

8. Egzamino metu tikrinami mokinių gebėjimai skirstomi į šias grupes: žinios ir supratimas (žemesnio lygio gebėjimai), žinių ir gebėjimų taikymas, problemų sprendimas. Toliau pateikiamas apibendrintas šių gebėjimų grupių paaiškinimas.

8.1. Žinias ir supratimą mokinys parodo:

8.1.1. tinkamai vartodamas kalbos ir literatūros sąvokas;

8.1.2. skirdamas faktą ir nuomonę, teiginį ir pavyzdį;

8.1.3. atpažindamas tekste lietuvių bei visuotinės literatūros ženklus.

8.2. Gebėjimą taikyti žinias mokinys parodo:

8.2.1. vartodamas tinkamas gramatines formas bei konstrukcijas, taisyklingai rašydamas;

8.2.2. atsakydamas į teksto suvokimo klausimus ir atlikdamas užduotis: nurodydamas teksto temą, perfrazuodamas teksto mintis savais žodžiais, surasdamas citatų minčiai pagrįsti, pateikdamas tekste esančių lietuvių bei visuotinės kultūros ženklų / simbolių pavyzdžių;

8.2.3. rasdamas tekste tiesiogiai pasakytą informaciją, darydamas tiesiogines išvadas;

8.2.4. kurdamas tinkamos (trinarės) struktūros tekstą.

9. Gebėjimą spręsti problemas, analizuoti, interpretuoti, vertinti mokinys parodo:

9.1. atrinkdamas, tinkamai siedamas ir apibendrinamas informaciją, darydamas išvadas iš viso teksto;

9.2. formuluodamas teksto, teksto dalies pagrindinę mintį;

9.3. suprasdamas ir vertindamas tekstus;

9.4. argumentuotai išsakydamas savo požiūrį;

9.5. reikšdamas mintis stilinga kalba.

10. Reikalavimai mokinių žinioms, gebėjimams suprasti, taikyti, spręsti problemas atitinka pasiekimus, aprašytus Vidurinio ugdymo bendrosiose programose. Egzamino reikalavimai pateikiami priede, kuriame pagal atskiras sritis nurodoma, ką reikia gebėti, žinoti ir suprasti norint sėkmingai išlaikyti egzaminą.

IV. EGZAMINO MATRICA

11. Egzamino matricos paskirtis – užtikrinti proporcingą egzamino klausimų / užduočių paskirstymą pagal dalyko veiklos sritis ir gebėjimų grupes. Egzamino matrica pateikta 1 lentelėje.

1 lentelė. Egzamino matrica

Veiklos sritys \ Gebėjimų grupės	Žinios ir supratimas	Taikymas	Problemų sprendimas	Svarba%
Teksto suvokimas				50
Teksto kūrimas				50
Svarba %	20	50	30	100

12. Egzamino užduotyje galimi tam tikri nukrypimai nuo pateiktų skaičių, tačiau jie neturėtų būti didesni kaip ± 5 proc.

V. EGZAMINO UŽDUOTIES POBŪDIS

13. Egzamino užduotį sudaro dvi dalys: teksto suvokimas ir teksto kūrimas. Abi dalys yra privalomos.

14. Orientacinė kiekvienos egzamino dalies užduoties struktūra ir apibūdinimas pateikiami 2 ir 3 lentelėse Galutinė egzamino užduoties struktūra (jei skiriasi nuo orientacinės) pateikiama brandos egzamino užduoties apraše ne vėliau kaip iki einamųjų metų sausio 15 d.

2 lentelė. Orientacinė egzamino užduoties struktūra. Teksto suvokimas

RAŠYBINIO TEKSTO SUVOKIMAS	
ASPEKTAS	APIBŪDINIMAS
Testo pobūdis	Pateikiami du teksto suvokimo testo variantai (vienas – grožinio, kitas – negrožinio), iš kurių mokinys egzamino metu renkasi vieną ir jį atlieka.
Tekstų pobūdis ir žanrai	Pateikiami grožiniai ir negrožiniai tekstai. Jie gali būti autentiški arba adaptuoti, sudėtingesni žodžiai paaiškinami. Tekstų turinys susijęs su jaunimo bei apskritai visuomenės gyvenimo aktualijomis, kurčiųjų kultūra ir / ar istorija. Įvairios paskirties tekstai: informaciniai, įtikinimo, proginiai. Įvairių žanrų tekstai: skaitytų grožinės literatūros kūrinių (išskyrus poezijos) ištraukos; publicistiniai straipsniai; mokslo populiarieji straipsniai (ar mokslo populiarųjų knygų ištraukos); biografijos; dienoraščiai; laišakai; interviu; diskusijos; recenzijos; anonsai; anotacijos. Tekstų struktūra, kalbinė raiška nesudėtinga.
Tekstų skaičius ir apimtis	Gali būti pateikiamas vienas ar du tekstai, kurių bendra apimtis yra 500–700 žodžių.
Klausimų tipai	Uždarojo tipo klausimai / užduotys: rasti ir pažymėti teisingą (-us) atsakymą (-us) iš keleto pateiktų; pažymėti tinkamą teiginį; išdėstyti (pažymint) teiginius reikiama tvarka; rasti ir nurodyti iš teksto išimtų sakinių ar pastraipų vietą tekste; užpildyti diagramas, schemas, lenteles ir pan. Atvirojo tipo klausimai / užduotys: suformuluoti atsakymus į pateiktus klausimus; atlikti nurodytas užduotis: paaiškinti, apibūdinti, pacituoti, pateikti pavyzdžių ir pan.

3 lentelė. Orientacinė egzamino užduoties struktūra. Teksto kūrimas

RAŠYBINIO TEKSTO KŪRIMAS	
ASPEKTAS	APIBŪDINIMAS
Užduoties pobūdis	Pateikiamos 2 alternatyvios teksto kūrimo užduotys su įvestimis. Kiekviena rašymo užduotis turi atskirą įvestį. Mokinys renkasi vieną iš jų ir kuria tekstą.
Įvesties formos	<ul style="list-style-type: none"> ○ Citatos, paveikslėliai, schemas, lentelės, analogijos, nusakytos situacijos; ○ detali instrukcija, pasakanti teksto tikslą, situaciją, adresatą, žanrą, pobūdį; ○ neilgas (1–2 pastraipos) grožinis ar negrožinis tekstas..
Įvesties paskirtis ir informacija	<ul style="list-style-type: none"> ○ Sudomina mokinius, sužadina mintis, emocijas, skatina prisiminti asmeninę ir kultūrinę (literatūrinę) patirtį; ○ pateikia mokiniui nuorodas apie kuriamo teksto tikslą, adresatą, nurodo tematiką, formą (žanrą).
Įvesties apimtis	Ne daugiau, kaip pusė A4 formato puslapio
Mokinio sukurto teksto apimtis	250–300 žodžių.
Numatomi žanrai	Istorija (pasakojimas su aprašymo elementais), rašinys, laiškas,

	straipsnis mokyklos laikraščiui, dienoraštis, prisiminimai.
Užduočių tipas	<i>Atvirojo tipo užduotis.</i> Pagal įvestį parašyti nurodyto žanro, turinio, apimties tekstą.

15. Viso egzamino orientacinė trukmė – 3 valandos 30 minučių. Teksto supratimo orientacinė trukmė – 80 min., teksto kūrimo – 130 min.

16. Egzamino data, priemonės, kuriomis galima naudotis egzamino metu, atsakymų lapo pildymo reikalavimai pateikiami Egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos apraše ne vėliau kaip iki einamųjų metų sausio 15 d.

VI. EGZAMINO VERTINIMAS

17. Egzamino vertinimas yra kriterinis. Egzaminą laikiusių mokinių darbai vertinami vadovaujantis vertinimo instrukcijomis.

18. Jei kuri nors dalis (teksto suvokimas ar teksto kūrimas) įvertinama 0 taškų, mokinys egzamino neišlaiko.

19. Kad gautų minimalų teigiamą egzamino įvertinimą, mokinys turi surinkti ne mažiau kaip 20 % galimų surinkti taškų.

20. Teksto suvokimo dalies atviruosiuose atsakymuose padarytos rašybos ir skyrybos klaidos vertinimui įtakos neturi.

21. Egzamino teksto kūrimo užduotis vertinama pagal kriterijus, kurių svarba:

21.1. turinys – 35 %,

21.2. teksto struktūra – 15 %,

21.3. kalbinė raiška – 25 %,

21.4. kalbos normų laikymasis – 25 %.

22. Teksto kūrimo užduotis, kurios turinys įvertintas 0 taškų, t. y. atlikta užduotis neatitinka nurodytos temos, vertinama 0 taškų.

23. Jei teksto apimtis yra mažesnė nei užduotyje nurodytas minimalus žodžių skaičius, proporcingai mažinamas už kalbinę raišką ir kalbos normų laikymąsi gautų taškų skaičius. Ši nuostata konkretinama egzamino vertinimo instrukcijoje.